

Diàleg, P22
Miquel de Palol:
La independència

Societat

El carnet de conduir és més car a Barcelona ■ **P30**

Cultura

L'exèrcit català del 1714, blaugrana ■ **P38**

L'Eix Transversal suma en deu anys més morts que quilòmetres

TRÀGIC BALANÇ • Registra fins ara 162 víctimes mortals en els 155 quilòmetres de recorregut **FORTA INVERSIÓ** • Desdoblar-lo valdrà el doble del que va costar ■ **P28**

JOSEP LOSADA

L'estació El Clot-Aragó concentra les aglomeracions. L'estació El Clot-Aragó va concentrar ahir els problemes de cues i aglomeracions de la tornada a la feina, a causa de les obres del TGV. La situació va ser especialment greu a l'arribada dels trens del Maresme. **Barcelona** ■ **P34-35**

Món

Bush visita l'Iraq el mateix dia que els britànics deixen la base de Bàssora

El president alerta que no prendrà decisions basades en la reacció "nerviosa" dels polítics

P14

Carros britànics marxen de la base de Bàssora ■ EFE

Política

Mas s'obre a crear una força catalanista que vagi més enllà de CiU

P6

Economia

El govern central afirma que els tipus hipotecaris ja "han tocat sostre"

P18

CULTURA & ESPECTACLES

La llengua més universal

L'Orquestra Àrab de Barcelona actua avui amb Miquel Gil, Omar Faruk i Omar Sosa

L'Índia de Wes Anderson

La Mostra de Venècia acull 'The Darjeeling Limited', amb Brody i Murray

Una obra documenta la vestimenta, les armes i l'organització de les forces armades catalanes de l'Onze de Setembre, un exèrcit multiètnic, molt professional i solvent

1714: exèrcit blaugrana

Ignasi Aragay
BARCELONA

"Catalunya té la cultura d'un poble derrotat i dislocat per successives derrotes, des del 1714 fins al 1939. Això, i la pressió dels vencedors, ha portat que tinguem un buit molt gran en història militar. Sovint s'ha volgut plantejar una història políticament correcta, sense guerra i sense estudis sobre la guerra, cosa que simplement és acientífica".

Ho diu l'historiador Xavier Hernández, exdirector general d'Universitats amb el primer tripartit i coautor del llibre *Els exèrcits de Catalunya (1713-1714)*, que surt ara publicat sota el segell de Dalmau Editor. L'altre autor i il·lustrador d'un volum que recull per primer cop i profusa-

ment uniformes, equipaments i armes és el documentalista i dibuixant Francesc Riart.

L'obra, apta per a tots els públics tot i el detallisme i les nombroses notes a peu de pàgines, inclou sorpreses com el fet que els colors predominants de la vestimenta dels soldats catalans fossin el blau i el grana. El blanc era el de francesos i castellans, i el blau el dels anglesos. "Naturalment, no hi ha cap prova que els colors del Barça tinguin a veure amb els de la derrota del 1714", diu Hernández.

De fet, fins ara no s'havia tocat el tema. No en va, tot i tractar-se d'una guerra, i no d'una qualsevol –va suposar la liquidació de la sobirania política catalana i la submissió a l'hostil mo-

narquia borbònica–, segurament l'aspecte menys tractat del conflicte ha estat precisament el militar. Els darrers anys s'ha avançat molt en qüestions com la conjuntura internacional (Joaquim Albareda), la repressió posterior (Josep M. Torres Ribé) o l'exili (Agustí Alcoberro), però per a la decisiva batalla, i val a dir que èpica i heroica derrota, cal remuntar-se pràcticament al segle XIX, amb l'obra de Salvador Sanpere i Miquel. Només la meritòria síntesi a càrrec de Santiago Albertí, feta i publicada en ple franquisme, marca una excepció en el buit clamorós que ara en part pal·lia aquest volum.

L'obra d'Hernández i Riart, a més, acaba de trencar alguns tòpics inexactes. En especial, ressi-

"No hi ha cap prova que els colors del Barça tinguin a veure amb els de l'exèrcit derrotat"

tua les unitats milicianes de la Coronela, formades pels burgesos barcelonins, com un mer complement de l'autèntic exèrcit professional dirigit amb màestra pel castellà Antoni de Villarroel. En realitat, tal com ja havien apuntat altres autors, la Coronela només es va encarregar de fer guàrdies i només algunes unitats van entrar en combat a la batalla final: "Anaven molt ben vestits, però el seu paper militar va ser irrellevant". Tot el protagonisme de la batalla i del llibre se l'enduen els regiments professionals d'infanteria i cavalleria, i els de fusellers.

Però, contra el que pugui semblar, no és un llibre de batalletes. És la descripció acurada, sovint a partir de nova documentació –per exemple el completíssim i

mai usat registre d'entrades de ferits a l'Hospital de la Santa Creu–, de les característiques que tenia i de com es van formar les forces armades catalanes català un cop l'arxiduc Carles i els seus soldats van abandonar Barcelona i Catalunya a la seva sort.

Rapidesa i solvència

Doncs bé, es van formar "amb una rapidesa i una solvència extraordinàries", diu Hernández, segons el qual allò va ser possible gràcies a la potent indústria de guerra –armes, vestits, municions...– que la capital catalana havia anat forjant en les dècades precedents. També va poder ser per l'experiència militar acumulada, de manera que Villarroel va disposar d'una oficiali-

Rafael Casanova
Conseller en cap i coronel de la Coronela de Barcelona

Granader
Regiment de la Immaculada Concepció

Sebastià Dalmau
Coronel del Regiment de la Fe

Manuel Flix
Conseller en cap i coronel de la Coronela de Barcelona

Antoni de Villarroel
General en cap, va dirigir els exèrcits catalans

Xavier Hernández, coautor del llibre 'Els exèrcits de Catalunya (1713-1714)', amb un 'pany miquelet' d'escopeta. A sobre, la portada del llibre que publica Rafael Dalmau Editor ■ MIQUEL ANGLARILL

tat autòctona molt preparada i entusiasta.

"Sobre la indústria de guerra, basada en els *asientos* o grans encàrrecs des del poder, queda molt per estudiar", apunta Hernández, segons el qual segurament s'ha donat poca importància a la indústria militar com a factor de modernització i empena per a l'economia catalana, potser tan decisiu com l'acumulació de capital fruit del cultiu massiu de la vinya o del comerç amb Amèrica. "De fet, amb els borbons Catalunya va seguir sent una plaça d'armes", precisa Hernández.

Dels sous al jurament

El resultat va ser un exèrcit "totalment convencional", és a dir, "estrictament jerarquitzat, remunerat, equipat, uniformat i alimentat", es-

El 50% dels soldats eren de la Corona d'Aragó, el 20% castellans i el 30% de fora de la Península

criuen els autors, que ho descriuen tot: des del jurament de bandera –aixecant tres dits per evocar la Santíssima Trinitat i prometent vessar "fins a la darrera gota de sang" en nom del rei Carles i de les lleis, privilegis, honors i llibertats del Principat de Catalunya–, els noms dels regiments –batejats en congruència amb l'onada de fervor religiós que va acompanyar la defensa de Barcelona–, les armes, les bandes de música –"tard o d'hora trobarem la música", promet Hernández–, la indumentària –incloses les espardeñyes per a les estones de descans o la corbata:

mocador de grans dimensions–, els sous –Villaruel cobrava 466 lliures al mes, molt menys que el conseller en cap Rafael Casanova–, nombre d'efectius –l'agost de 1714 hi havia, segons els autors, 6.376 defensors a Barcelona– i un llarg etcètera de precisions.

Una dada innovadora té a veure amb la composició d'aquell exèrcit català, que va saber aguantar durant un any el setge tot i una manifesta inferioritat numèrica i que va lliurar una espectacular batalla final. Era un exèrcit multiètnic: en números rodons, un 25% eren autòctons catalans; un altre

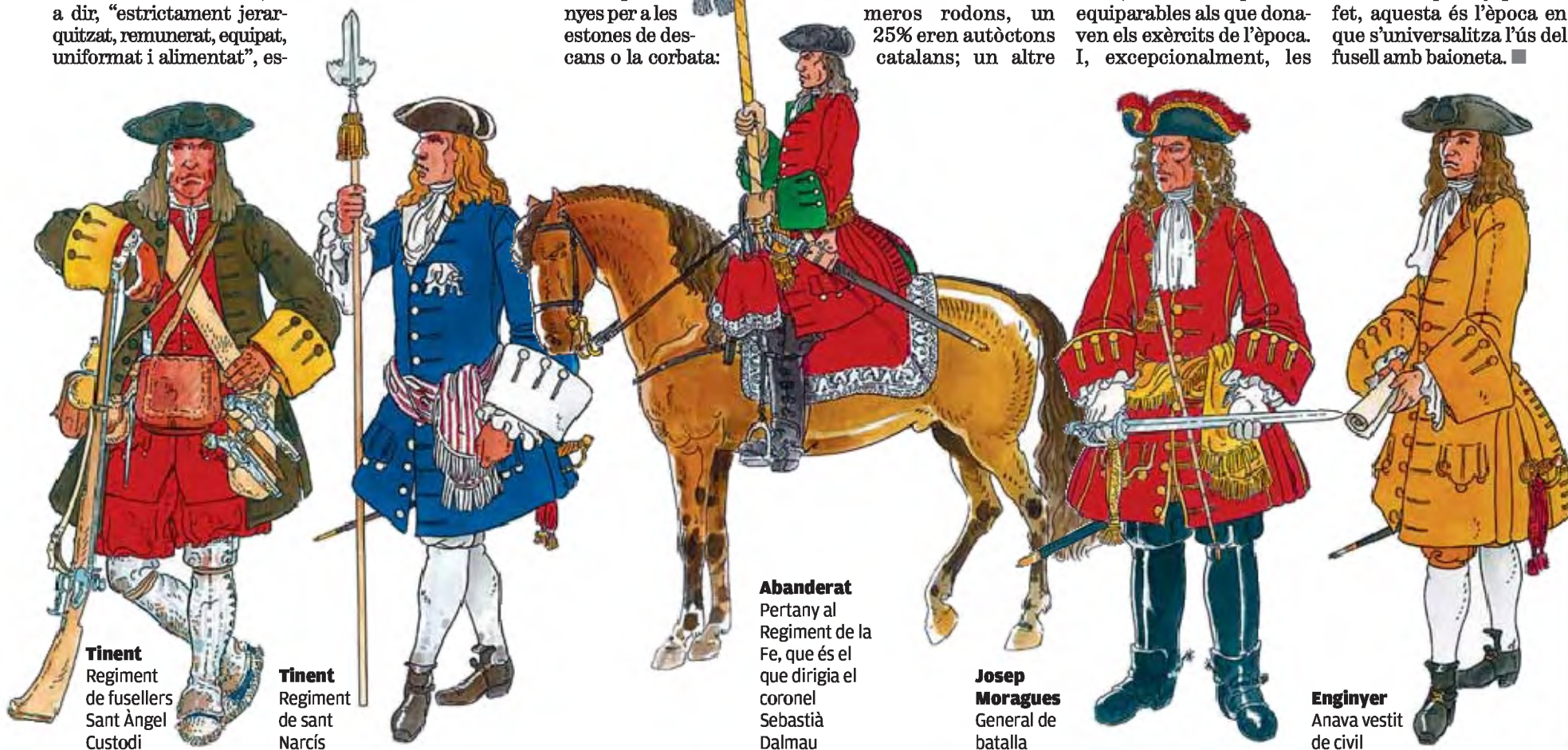
25%, de la resta de la Corona d'Aragó; un 20%, castellans, i un 30%, de fora de la Península.

Exèrcit multiètnic

Aquestes proporcions d'una banda neguen la malintencionada idea, repetida durant temps després de la contesa des de l'Espanya borbònica, que van ser els alemanys els qui van defensar Barcelona –en referència als soldats austriacistes que havien romàs a la capital catalana– i, de l'altra, trenca la idea de l'aïllament de la causa catalana, per la qual hi van lluitar homes originaris d'arreu, inclosos un bon nombre de castellans. Naturalment eren soldats a sou, amb salaris que eren equiparables als que donaven els exèrcits de l'època. I, excepcionalment, les

unitats no es conformaven per l'origen nacional. Alemanys, italians –també n'hi havia força–, castellans, aragonesos, catalans... estaven tots barrejats. L'oficialitat dirigent, això sí, era pràcticament tota catalana.

"Atesa aquesta diversitat, segueix sent una incògnita quina era la *lingua franca* d'aquell exèrcit", apunten els autors. De totes formes, el llibre inclou vocabulari específic català fins ara no controlat pel Termcat, com el fet que de les granades se'n digués *magranes*, o peces com la *casalina* –cartutxera per a pólvora i bales– o el *bridacú* –cinturó d'on penjaven l'espasa i la baioneta–, a part de les casaques i jupes. De fet, aquesta és l'època en que s'universalitza l'ús del fusell amb baioneta. ■

Tinent
Regiment de fusellers Sant Àngel Custodi

Tinent
Regiment de sant Narcís

Abanderat
Pertany al Regiment de la Fe, que és el que dirigia el coronel Sebastià Dalmau

Josep Moragues
General de batalla

Enginyer
Anava vestit de civil